

CAW maakt sterker!

7 speerpunten voor een sterk welzijnsbeleid

Het kan iedereen overkomen: in een situatie belanden die je aan het wankelen brengt.

Met de 11 CAW's (Centra voor Algemeen Welzijnswerk) zijn we het eerste aanspreekpunt voor mensen die zich op zo'n kwetsbaar moment in hun leven bevinden. Om wat voor reden dan ook.

Mensen moeten zich **gezien en gehoord voelen**, zonder drempels tot hun rechten. Zorg ervoor dat iedereen fysiek terecht kan in de eigen eerstelijnszone voor hulpverlening van het CAW. Verruim de beschikbaarheid van de CAW-hulpverlening buiten de kantooruren.

Investeer in extra toegankelijkheid van CAW in de digitale en virtuele wereld. Versterk het outreachend werken naar mensen, in wijken en buurten, met bijzondere aandacht voor zeer kwetsbare situaties.

Investeer in algemeen welzijnswerk als **dé huisarts voor mentaal welzijn**. Zet CAW sterker in de kijker als eerste aanspreekpunt bij verminderd mentaal welzijn. Zet in op preventie, waarbij CAW acties uitwerkt om het mentaal welzijn te versterken.

Garandeer zeer laagdrempelige, kortdurende, psychosociale hulp aan mensen die worstelen met hun mentaal welzijn. Zo dragen we bij aan een hogere levenskwaliteit.

Investeer in snelle en directe hulp met **bijzondere aandacht aan kinderen**, die soms onzichtbaar blijven of niet gehoord worden. Realiseer mobiele crisisteams van CAW in elke eerstelijnszone om crisissen in gezinnen aan te pakken.

Realiseer mobiele crisisteams intrafamiliaal geweld van CAW in elke eerstelijnszone. Garandeer een algemeen welzijnswerk dat toegankelijk is voor alle vormen van relatie- en gezinsproblemen, met een gevarieerd aanbod van preventie tot begeleiding bij echtscheiding.

Investeer in meer proactieve, laagdrempelige psychosociale hulpverlening en in psycho-educatie op plaatsen waar jongeren en kinderen aanwezig zijn. Ontwikkel een slim online aanbod met integratie van games en sociale media.

Verklein de drempel naar concrete hulpverlening in de JAC's van CAW vanuit die offline psycho-educatie en het online aanbod. Versterk CAW met J-coaching, waarbij we jongvolwassenen met een verhoogde kwetsbaarheid begeleiden.

Wonen is niet alleen een mensenrecht, het is ook een voorwaarde om waardig te kunnen leven én een belangrijke hefboom tegen armoede. Investeer in **meer diverse woonvormen** voor dak- en thuislozen

en voor dak- en thuisloze alleenstaande moeders met kinderen en jongeren in een moeilijke situatie. **Voorkom uithuiszettingen** door te investeren in lokale meldpunten en in preventieve woonbegeleiding.

Elk slachtoffer van een misdrijf, een ramp of een terreuraanslag heeft **recht op hulp en begeleiding**, net zoals wie iemand verloren door een verkeersongeval, moord of zelfdoding. Investeer in een breed en toegankelijk aanbod van psychosociale hulpverlening en zorg ervoor

dat alle slachtoffers **proactief benaderd** kunnen worden door Slachtofferhulp van CAW. Versterk forensische psychosociale hulpverlening voor ex-gedetineerden. Zet nog tijdens de gevangenisstraf in op het herstel van de relatie tussen gedetineerden en hun sociaal netwerk.

Mensen moeten kunnen bouwen aan **een menswaardige toekomst**. Versterk CAW om de veerkracht van vluchtelingen te vergroten door middel van psycho-educatie.

Versterk CAW om mensen zonder wettig verblijf te ondersteunen bij het maken van duurzame keuzes en het vinden van perspectief, in aanvulling op de inspanningen van Fedasil en de lokale besturen.

Meer weten?
Lees of download ons memorandum via onze website.
caw.be/memorandum

CAW maakt sterker!

7 speerpunten

voor een sterk welzijnsbeleid

CAW maakt sterker! 7 speerpunten voor een sterk welzijnsbeleid

Het kan iedereen overkomen: in een situatie belanden die je aan het wankelen brengt.

Omdat je onverwacht je job verliest. Omdat je sukkelt met je gezondheid. Omdat er problemen zijn binnen je gezin. Omdat je de huur niet meer kan betalen. Omdat je slachtoffer wordt, van fysiek of mentaal geweld of geconfronteerd wordt met een andere schokkende gebeurtenis.

Het welzijn en de mentale gezondheid van mensen staat onder druk. Dat zien we elke dag bij CAW, en dat zagen we ook tijdens de coronapandemie en de energiecrisis. Maar ook vandaag blijft de economische en sociale ongelijkheid groot. Met de 11 CAW's (Centra voor Algemeen Welzijnswerk) zijn we het eerste aanspreekpunt voor mensen die zich op zo'n kwetsbaar moment in hun leven bevinden. Om wat voor reden dan ook.

CAW: samenwerkers & sterkmakers

Wij geloven dat armoede en sociale ongelijkheid geen individuele, maar maatschappelijke problemen zijn. Problemen die we alleen kunnen aanpakken als we samenwerken. Dat doet CAW op lokaal en regionaal niveau, door de handen in elkaar te slaan met verschillende partners zoals lokale besturen, de diensten maatschappelijk werk, de geestelijke gezondheidszorg en jeugdvoorzieningen. We versterken elkaar in onze kerntaak, stemmen ons aanbod op elkaar af en bereiken samen gemeenschappelijke doelen.

Onze expertise ligt in psychosociale hulpverlening. We willen nabij en bereikbaar zijn en mensen een houvast bieden. Dat doen we door hen niet los te laten, door te luisteren en door hun veerkracht te vergroten. Samen met onze partners en vrijwilligers zetten we alles op alles, zodat elk mens het hoofd én het hart boven water kan houden.

Zeven speerpunten voor een sterker welzijnsbeleid

We ijveren als CAW voor een sterker welzijnsbeleid dat werk maakt van zeven actiepunten. Deze eisen en aanbevelingen kwamen tot stand in nauw overleg met de 11 CAW's in Vlaanderen en Brussel. Ze zijn gebaseerd op onze gezamenlijke vaststellingen op het terrein zelf, op de echte noden van mensen. Willen we in de toekomst blijven zorg dragen voor hen? Dan zijn de extra investeringen die we op de volgende pagina's toelichten absoluut noodzakelijk.

1. Investeer in hulp die voor iedereen toegankelijk is

De laatste jaren zijn we met z'n allen digitaal gaan werken, ook in organisaties die focussen op dienstverlening. Denk bijvoorbeeld aan digitale dossiers of online een afspraak kunnen maken. Op zich kan je die evolutie positief noemen. Ook bij CAW zijn we op die trein gesprongen. Je vindt ons nog steeds op fysieke locaties, maar ook digitaal zijn we sterk aanwezig via chat, telefoon, mail en onze website.

In 2022 belden meer dan 73.000 mensen naar CAW: een aantal dat jaar na jaar stijgt. Die stijging zien we ook bij onze chatdienst: een laagdrempelige vorm van bereikbaar zijn, die de stap naar hulpverlening kan verkleinen. Tenslotte zijn er ook nog sociale media, waar CAW nog meer toegankelijk en bereikbaar wil zijn.

“Op een bepaald moment was ik mezelf volledig aan het opsluiten en moest ik mijn zinnen verzetten. Ik had nood aan ontmoeting en verbinding. Eenzaamheid is volgens mij een van de voornaamste redenen dat mensen naar een Inloophuis van CAW komen, om de leegte op te vullen.”

Kris, vrijwilliger in het Inloophuis van CAW

Tegelijk baart deze evolutie ons ook zorgen. Want uit onderzoek weten we dat 46 procent van de Belgische bevolking digitaal kwetsbaar is (Barometer Digitale Inclusie, 2022). Voor deze groep wordt de wereld steeds ontoegankelijker. Ze ervaren moeilijkheden om toegang te krijgen tot hulp- en dienstverlening, wat kan leiden tot onderbescherming en frustratie.

Mensen voelen zich op die manier niet (meer) gezien of gehoord. Om ervoor te zorgen dat niemand uit de boot valt, is een zeer laagdrempelige beschikbaarheid cruciaal. Want niet iedereen kan of durft de stap te zetten naar hulp of weet waar die te vinden is.

We willen daarom nog toegankelijker zijn op plekken waar mensen met hulpvragen zich bevinden: in buurthuizen, speeltuinen, wijkcentra, scholen. Zo bereiken we ook mensen in zeer kwetsbare situaties en kunnen we ook preventief werken, waardoor problemen minder snel escaleren.

Investeer in meer bereikbare, vlotte en toegankelijke hulp, met een focus op vroege interventie, zo dicht mogelijk bij mensen.

- Zorg ervoor dat iedereen **fysiek terecht** kan in de eigen eerstelijnszone voor hulpverlening van het CAW. Dit kan in CAW-huizen, via partners zoals lokale besturen, diensten maatschappelijk werk of op plekken waar dat nodig is.
- Verruim de **beschikbaarheid** van de CAW-hulpverlening buiten de kantooruren: in de avonduren (tussen 17-21u) en in het weekend (9-17u) moet iedereen - ook zonder afspraak - een hulpverlener kunnen spreken via het gratis nummer 0800-13 500 en via de chat.
- Investeer in **extra toegankelijkheid** van CAW in de digitale en virtuele wereld, zoals hulpverlening via games.
- Versterk het **outreaching werken** naar mensen, in wijken en buurten, met bijzondere aandacht voor zeer kwetsbare situaties.

2. Zet in op meer mentaal welzijn

Eén op de drie Belgen van 15 jaar en ouder vertoont tekenen van mentaal onwelzijn. Bijna één op de vijf Belgische volwassenen vertoont symptomen van angst (19%) en depressie (17%) (Domus Medica; Sciensano, 2023). Het is één van de belangrijkste oorzaken voor verminderde levenskwaliteit. Op vlak van preventie is er nog heel wat ruimte voor verbetering, net zoals in de aanpak van de oorzaken die tot mentaal onwelzijn leiden.

De World Health Organisation (WHO) en de Staten-Generaal Geestelijke Gezondheidszorg pleiten al jaren voor meer preventie en een groter aanbod van hulp- en dienstverlening op de nulde en eerste lijn.

Heel wat gevoelens van angst, stress of eenzaamheid komen voort uit concrete situaties, moeilijkheden of sociale problemen. Ze hebben ook vaak een impact op het gezin of het werk.

We leven in een maatschappij waarin deze gevoelens vaak overmatig geanalyseerd worden en elk gevoel een psychische verklaring en psychologische oplossing moet krijgen.

Toch heeft niet iedereen nood aan een psycholoog of therapeut. Psychosociale hulpverlening op de eerste lijn kan heel wat problemen verminderen en voorkomen.

Tijdige en goedkopere hulp op de nulde en eerste lijn zal niet alleen de levenskwaliteit van mensen met een psychische kwetsbaarheid sterk verbeteren. Het zorgt ook voor kortere wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg, minder gebruik van antidepressiva en minder mensen die arbeidsongeschikt zijn (cf. memorandum Staten-Generaal GGZ).

Het is net op die nulde en eerste lijn dat het CAW het verschil maakt. We werken daarin maximaal samen met het persoonlijk en professionele netwerk van de cliënt.

Investeer in het algemeen welzijnswerk als dé huisarts voor mentaal welzijn.

- Zet CAW sterker in de kijker als **eerste aanspreekpunt** bij verminderd mentaal welzijn. Maak ons aanbod hierover bekend bij het grote publiek en het verhoog de beschikbaarheid van de hulp- en dienstverlening.
- Zet in op **preventie**, waarbij CAW acties uitwerkt om het mentaal welzijn te versterken.
- Garandeer zeer **laagdrempelige, kortdurende, psychosociale hulp** aan mensen die worstelen met hun mentaal welzijn. Zo dragen we bij aan een hogere levenskwaliteit.

3. Garandeer vlotte hulp bij conflicten en crisissen in gezinnen en relaties

De financiële druk bij gezinnen is hoog.

Zo zegt 64 procent van de gezinnen in België het moeilijk te hebben om hun rekeningen te betalen (Deloitte, 2023).

- De helft van de gezinnen zegt geen financiële plannen te maken voor langer dan één maand vooruit.
- Meer dan 1 op de 4 ouders vreest tenslotte dat hun kinderen het in de toekomst moeilijker zullen hebben dan zichzelf.

We moeten er geen tekening bij maken: dit heeft een enorme impact op hoe mensen zich voelen en op hun relaties met anderen. Soms veroorzaakt financiële stress relatieproblemen en echtscheidingen. Op termijn kan het zelfs leiden tot conflicten en geweld.

- Want ook die cijfers zijn zorgwekkend aan het stijgen: 45 procent van alle vrouwen in de EU geeft aan ooit fysiek en/of seksueel geweld te hebben ervaren (European Agency for Fundamental Rights, 2014).
- Bovendien krijgt één vrouw op zeven in België te maken met geweld door haar (ex-)partner (Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, z.d.).

“De gevolgen van getuige zijn van intrafamiliaal geweld, zijn dezelfde als van kindermishandeling. Daar schrikken ouders vaak van.”

Pamela, inhoudelijk directeur CAW

Geweld binnen relaties heeft vele gezichten: het kan gaan om zowel verbale, fysieke, seksuele als economische agressie, bedreigingen of geweldplegingen. Uit onderzoek weten we dat armoede, werkloosheid en vroegere ervaringen uit het gezin van oorsprong belangrijke risicofactoren zijn die bijdragen aan intrafamiliaal geweld (IFG). Geweld binnen relaties gebeurt naar mannen en vrouwen en kan gaan om zowel verbale, fysieke, seksuele en economische agressie, bedreigingen of geweldplegingen.

Er zijn verschillende risicofactoren die bijdragen aan intrafamiliaal geweld (IFG) zoals armoede, werkloosheid, vroegere ervaringen thuis ... Geweld binnen relaties gebeurt naar mannen en vrouwen en kan gaan om zowel verbale, fysieke, seksuele en economische agressie, bedreigingen of geweldplegingen.

Ze schaden de integriteit van de andere en zelfs zijn/haar socio-professionele integratie. Dit geweld heeft niet alleen gevolgen voor het slachtoffer, maar ook voor de andere leden van het gezin. Geweld heeft ook altijd een impact op de kinderen.

We besteden bijzondere aandacht aan kinderen, omdat zij soms onzichtbaar blijven of niet gehoord worden. Uit een representatieve steekproef bij 2.000 leerlingen uit 41 Vlaamse scholen blijkt dat 31,3 procent in het afgelopen jaar slachtoffer is geweest van fysiek geweld binnen het gezin. Dat gaat van een ‘pedagogische tik’ tot het toebrengen van fysieke verwondingen (Van Damme, 2019).

Bij CAW staat de bescherming van kinderen voorop, vooral in situaties met geweld. Conflicten en crisissen binnen gezinnen vereisen directe psychosociale hulp ter plaatse.

We houden daarbij rekening met de specifieke behoeften en veerkracht van elk gezin.

Uithuisplaatsingen willen we zoveel mogelijk vermijden, omdat ze een aanzienlijke negatieve impact kunnen hebben op zowel de kinderen als de ouders. Het vermijden van uithuisplaatsingen draagt niet alleen bij aan het welzijn van gezinnen, maar beperkt bovendien maatschappelijke kosten.

“Als je hier permanentie hebt, kan het zijn dat je vijftien verschillende, zeer schrijnende verhalen te horen krijgt.”

**Pom, themaverantwoordelijke
crisishulp bij CAW**

Investeer in snelle, directe hulp in gezinnen, met een focus op actiegerichtheid, vooral bij conflicten of geweld.

- Realiseer **mobiele crisisteams** van CAW in elke eerstelijnszone om crisissen in gezinnen aan te pakken. Zo kunnen we het welzijn van de kinderen voorop stellen en vermijden dat één of meerdere kinderen uit huis geplaatst worden.
- Realiseer **mobiele crisisteams intrafamiliaal geweld** van CAW in elke eerstelijnszone. Die kunnen ervoor zorgen dat geweld binnen gezinnen niet verder escaleert en op termijn zelfs helemaal stopt.
- Garandeer een algemeen welzijnswerk dat toegankelijk is voor alle vormen van relatie- en gezinsproblemen, met een gevarieerd aanbod van **preventie tot begeleiding** bij echtscheiding.

4. Waarborg de toekomst van kinderen en jongeren

De jeugd is onze toekomst. Maar ook om hen maken we ons grote zorgen:

- Eén op vijf Vlaamse jongeren tussen 11 en 18 jaar voelt zich meermaals per week ongelukkig (HBSC Vlaanderen, 2021)
- Meer dan de helft kampt met psychische klachten (HBSC Vlaanderen, 2021)
- 22 procent heeft al zelfmoordgedachten gehad (HBSC Vlaanderen, 2021)
- Bijna één op 5 daklozen in 9 Vlaamse steden is een jongvolwassene tussen de 18 en 25 jaar (Daklozentelling 2020 - 2021)

Op het terrein zien we dat de nood aan laagdrempelige psychosociale hulpverlening voor jongeren torenhoog is. Uit onderzoek blijkt dat maar liefst 70 procent van de jongeren geen hulp zoekt bij psychische klachten of moeite heeft om toegang te krijgen tot de juiste mentale gezondheidszorg (Boersma, 2023).

Dat is zeker het geval bij jongeren tussen 18 en 25 jaar: de scharnierleeftijd waarop ze belangrijke keuzes maken over opleiding, werk, wonen, relaties en vriendschappen.

We pleiten voor een generalistisch hulpaanbod waarbij we hun persoonlijke netwerk betrekken en samen met hen een professioneel netwerk opbouwen. CAW wil deze jongvolwassenen met verhoogde kwetsbaarheid ondersteunen in hun groeiproces door middel van J-coaching (jongeren coaching), en hen zo continuïteit en toekomstperspectieven bieden.

De J-coaches van CAW zijn een *compagnon de route* die het traject van jongvolwassenen begeleiden. Dat doen ze samen met partners als Awel, de jeugdhulp en de Overkophuizen.

Kinderen groeien op in een dynamische wereld, waar technologie, sociale druk, maatschappelijke verwachtingen en bredere problemen zoals klimaatverandering, oorlog en ongelijkheid een aanzienlijke impact hebben op hun welzijn.

© Freepik.com

Daarnaast worden kinderen steeds jonger geconfronteerd met sociale media, games, online pestgedrag of prestatiedruk. Dit kan leiden tot stress, angst en een afnemend mentaal welzijn. Dit zet de veerkracht van kinderen onder druk.

“Een paar maanden nadat ik alleen moest gaan wonen, heb ik hulp gezocht. Het was me allemaal wat te veel, ik moest ergens naartoe.”

Zeno klopte aan bij JAC van CAW

CAW wil ook inzetten op preventie en op het versterken van de weerbaarheid van kinderen. Die groeien op in een wereld die steeds complexer wordt. We zien elke dag hoe dit tot stress, angst en prestatiedruk leidt. Daarom is het broodnodig om voor deze doelgroep een psycho-educatief aanbod te ontwikkelen. Zo ontwikkelen we hun zelfbegrip en boosten we hun veerkracht.

Garandeer meer proactieve psychosociale hulpverlening voor jongvolwassenen in hun overgang naar volwassenheid en voor kinderen vanaf 10 jaar.

- Investeer in **psycho-educatie** op plaatsen waar jongeren en kinderen vanaf 10 jaar aanwezig zijn. Denk aan scholen, jeugd- en sportverenigingen ...
- Ontwikkel een **slim online aanbod** van psycho-educatie en psychosociale hulpverlening met integratie van games en sociale media
- Verklein de drempel naar concrete hulpverlening in de JAC's van CAW vanuit die offline psycho-educatie en het online aanbod.
- Versterk CAW met **J-coaching**, waarbij we jongvolwassenen met een verhoogde kwetsbaarheid begeleiden in hun leertraject naar zelfstandigheid, ook in samenwerking met Overkop.

5. Los dak- en thuisloosheid op

De groep mensen die dak- en thuisloos zijn, groeit elk jaar opnieuw. En niet alleen in de grootsteden. Ook in kleinere gemeentes en op het platteland zijn er steeds meer mensen die geen dak boven hun hoofd hebben.

- Volgens de Vlaamse dak- en thuislozentelling zijn in Vlaanderen 14.000 mensen dak- en thuisloos en hebben 5.800 kinderen geen vaste woonplaats.
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaat het om 7.134 dak- en thuislozen.
- Bijna één op 5 daklozen in 9 Vlaamse steden is een jongvolwassene tussen de 18 en 25 jaar.
- Op een willekeurige winteravond biedt CAW meer dan 1.500 mensen een bed.

Het gaat bovendien om een heel diverse groep mensen: er zijn jongeren die op straat leven, maar ook ouders met jonge kinderen, mensen met psychische problemen of een verslaving ... Er is dus niet één probleem en één oplossing.

“Een vaste woonplek is het begin van alles. Als je dat niet hebt, zit je in een voortdurende overlevingsmodus.”

**Els, beleidscoördinator
wonen/dak- en thuisloosheid CAW**

Daarom is CAW voorstander van diverse woonvormen. Zo kunnen we opvang en begeleiding op maat bieden en de overgang naar duurzame huisvesting versnellen:

- robuuste woningen voor mensen met complex gedrag
- zorghostels voor mensen met middelengebruik of psychische zorgbehoeften
- aangepaste woonvormen voor alleenstaande ouders met kinderen
- woningen voor jongvolwassenen

De drie belangrijkste oorzaken van dak- en thuisloosheid zijn:

1. relationele problemen (waaronder intrafamiliaal geweld en echtscheidingen)
2. financiële moeilijkheden
3. uithuiszetting

Met dat laatste verliest trouwens iedereen. De verhuurder, die op zoek moet naar een nieuwe huurder. En de huurder, die zijn woning verliest en dak- of thuisloos dreigt te worden. De maatschappelijke kosten voor het oplossen van dakloosheid liggen veel hoger dan proactieve preventie van uithuiszetting.

De meest effectieve manier om dakloosheid aan te pakken? Dat is dakloosheid voorkomen. Een meer preventieve benadering zou dan ook een aanzienlijke besparing opleveren voor de samenleving. Denk maar aan de OCMW 's, (psychiatrische) ziekenhuizen en de kosten van interventies van spoeddiensten en politie.

Wonen is niet alleen een mensenrecht, het is ook een voorwaarde om waardig te kunnen leven én een belangrijke hefboom tegen armoede.

© Freepik.com

Dakloosheid en thuisloosheid zijn daarom zeer ernstige vormen van sociale uitsluiting, die verwoestende gevolgen hebben. Voor de mensen zelf, maar ook voor de samenleving als geheel.

Garandeer meer diverse woonvormen, zorg voor opvang en begeleiding op maat en versnel de overgang naar duurzame huisvesting.

- Investeer in **zorghostels en robuuste modulaire woningen** voor dak- en thuislozen met onbegrepen gedrag, psychiatrische en/of verslavingsproblemen.
- Investeer in woonvormen waar dak- en thuisloze alleenstaande moeders met kinderen gedurende een bepaalde periode opvang en begeleiding krijgen om naar een **duurzame woonoplossing** over te stappen.

- Investeer in woonvormen waar jongeren (18-25 jaar) die in een moeilijke situatie zitten en geen thuis of onderdak hebben, terecht kunnen voor een tijdelijk verblijf, met individuele- en groepsbegeleiding.

“Kamer per kamer hebben we samen opgeruimd. Veel dingen heb ik weggedaan, die ik anders maar bleef terugzetten. Vanessa heeft met mij alles overlopen om te zien wat ik nog nodig had.”

Krista werd bijna uit haar huis gezet en kreeg woonbegeleiding van CAW

Investeer in het voorkomen van uithuiszettingen.

- CAW wil in elke referentieregio in Vlaanderen **lokale meldpunten** oprichten om uithuiszetting te voorkomen. Het primaire doel van het meldpunt is uithuiszettingen voorkomen en de bijkomende kosten voor zowel huurder als verhuurder vermijden.
- In het meldpunt worden de expertise van het Fonds ter Bestrijding van uithuiszetting, de mogelijkheid tot een bemiddelingsprocedure bij de vrederechter en de inzet van preventieve woonbegeleiding geïntegreerd.
- CAW maximaliseert de inzet van preventieve woonbegeleiding om uithuiszettingen te voorkomen.

6. Garandeer hulp voor alle slachtoffers en voorkom nieuwe slachtoffers

Slachtoffer worden van een misdrijf: het kan iedereen overkomen. In 2022 zijn er in het Vlaamse Gewest in totaal 435.153 misdrijven geregistreerd door de politie. Dat gaat van ernstige misdaden zoals moord tot minder ernstige overtredingen zoals openbare dronkenschap (Statistiek Vlaanderen, 2023).

Meer dan de helft van deze misdrijven had een slachtoffer. Elk slachtoffer van een misdrijf, een ramp of een terreuraanslag heeft recht op hulp en begeleiding. Maar ook wie een vriend of familielid heeft verloren door een verkeersongeval, moord of zelfdoding.

Soms is het voor slachtoffers moeilijk om aan te geven dat ze psychosociale ondersteuning nodig hebben. Niet alleen kort na een gebeurtenis die je leven op z'n kop zet, maar ook lang daarna. CAW heeft de ambitie om proactief elk slachtoffer te benaderen en te bereiken via slachtofferhulp, omdat ze daar recht op hebben.

We willen daarnaast ook nieuwe slachtoffers voorkomen. Daarom willen we onze expertise ook inzetten om daders te helpen. Omdat we ervan overtuigd zijn dat psychosociale hulp bijdraagt tot inzicht, herstel voor het slachtoffer en het nemen van verantwoordelijkheid.

Daarnaast spelen ook factoren zoals huisvesting, werk, mentaal welzijn en het herstellen van relaties met kinderen ... een belangrijke rol om mensen te helpen om te stoppen met criminaliteit.

“Ik vind het heel bijzonder om te mogen zien dat mensen na een tijd verder kunnen gaan met hun leven, hoe diep ze soms ook zitten. Daarvan getuige zijn, vind ik een heel groot cadeau.”

Joke Geerts, Slachtofferhulp van CAW

Garandeer het recht op hulp voor alle slachtoffers.

- Investeer in het **proactief benaderen van alle slachtoffers** door Slachtofferhulp van CAW. Dit van zodra er aangifte van een strafbaar feit is gedaan bij de politie of na een verkeersongeval. De politie geeft automatisch gegevens door aan Slachtofferhulp van CAW, zodat wij binnen de 2 werkdagen proactief contact kunnen opnemen.
- Zorg voor een **breed en toegankelijk aanbod** van psychosociale hulpverlening dat beschikbaar is voor alle slachtoffers van misdrijven, ongeacht de aard van het misdrijf.
- Naast individuele psychosociale hulpverlening wil CAW slachtoffers psycho-educatieve programma's bieden die hen helpen de gevolgen van het misdrijf te begrijpen en ermee om te gaan. Deze psycho-educatie is erop gericht om slachtoffers te ondersteunen in hun **herstelproces** en hun **veerkracht** te versterken.

Investeer in psychosociale hulp voor mensen die een misdrijf hebben gepleegd om nieuwe slachtoffers te voorkomen en bij te dragen aan een veilige maatschappij.

- Versterk forensische psychosociale hulpverlening voor ex-gedetineerden, gericht op arbeidsintegratie, wonen en brede begeleiding.
- Start in elke Vlaamse provincie met **begeleid wonen** voor ex-gedetineerden met een enkelband. Dat kan in CAW-woonhuizen, waar ze samenwonen met anderen en er 24 uur per dag begeleiding aanwezig is.
- Zet nog tijdens de gevangenisstraf in op het **herstel van de relatie** tussen gedetineerden en hun sociaal netwerk. Kinderen, partners, ouders en steunfiguren zijn immens waardevol om een terugval in de criminaliteit te voorkomen.

7. Zorg voor hulp en perspectief voor mensen in precare verblijfsituaties en mensen met een migratieachtergrond

België telt 112.000 mensen zonder geldige verblijfspapieren (Leroy, 2023), en hun aantal groeit jaar na jaar. Dit zijn vaak mensen die:

- geen geldige reden meer hebben om hier te verblijven
- nooit officieel asiel hebben aangevraagd
- legaal het land zijn binnengekomen

(bijvoorbeeld als student), maar langer zijn gebleven dan hun verblijfsvergunning toeliet.

Ook deze mensen helpen we verder bij CAW. Omdat ze illegaal in ons land verblijven, hebben ze maar beperkte toegang tot rechten en diensten die voor ons vanzelfsprekend zijn.

Het is voor hen bijvoorbeeld niet eenvoudig om een huis te huren. Omdat de huurprijzen hoog zijn, maar ook omdat ze geen bankrekening kunnen openen. Dat maakt dat ze vaak ten prooi vallen aan huisjesmelkers of in het zwart gaan werken om te overleven.

Voor mensen zonder wettig verblijf wil CAW inzetten op toekomstoriëntering en perspectiefbegeleiding. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met Fedasil en met lokale besturen om hen te begeleiden bij mogelijke stappen naar een stabielere toekomst.

“Wie gevlucht is, moet op vele vlakken weer evenwicht vinden, ook als ouder en als partner.”

Elmira Erstukajeva,
begeleider bij Mind-Spring CAW

© Freepik.com

Daarnaast brengt migratie ook vaak mentale uitdagingen met zich mee. Bijna één op drie migranten geeft aan te worstelen met hun geestelijke gezondheid. Dat komt omdat hun migratietraject bijna altijd gepaard gaat met spanningen rond cultuur en identiteit. Integreren in een nieuw land kan soms op een uit de kluiten gewassen hindernissenparcours lijken.

CAW heeft de ambitie om de veerkracht van vluchtelingen te versterken om hun integratie in Vlaanderen en Brussel te bevorderen. We doen dit door middel van vraagverheldering, rechtenverkenning en psycho-educatie, waarbij we informatie verstrekken en vaardigheden aanleren waarmee zij hun draagkracht en draaglast in evenwicht kunnen brengen. Dit geeft mensen een dieper inzicht in de oorzaken en gevolgen van hun problemen en stelt hen in staat te werken aan een positief toekomstperspectief.

Zorg voor hulp en perspectief voor mensen in precare verblijfsituaties en mensen met een migratieachtergrond, zodat ze kunnen bouwen aan een menswaardige toekomst, zowel in uw stad, gemeente, hun thuisland als in derde landen.

- Versterk CAW om de **veerkracht van vluchtelingen** te vergroten door middel van psycho-educatie.
- Versterk CAW om mensen zonder wettig verblijf te ondersteunen bij het maken van duurzame keuzes en het vinden van **perspectief**, in aanvulling op de inspanningen van Fedasil en de lokale besturen.

Noot: De realisatie van sommige doelstellingen/acties van dit memorandum zal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werk op maat vereisen, gelet op de specifieke Brusselse institutionele context.

Bronnenlijst

- Barometer Digitale Inclusie. (2021). Koning Boudewijnstichting. <https://media.kbs-frb.be/nl/media/9837/Digitale%20Inclusie.%20Barometer%20Digitale%20Inclusie%202022>
- Ceulemans, F. (2023, 9 februari). Bijna één Belg op vijf vertoont symptomen van angst en depressie. Domus Medica. <https://www.domusmedica.be/actueel/bijna-eeen-belg-op-vijf-vertoot-symptomen-van-angst-en-depressie>
- Deloitte. (2023). Financiële gezondheid in België: samen werken aan meer financiële weerbaarheid voor iedereen. https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/financial-health-report-2023-nl_v2.pdf
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). Violence against women: an EU-wide survey. Results at a glance. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_en.pdf
- HBSC Vlaanderen. (2021). Mentaal, sociaal en fysiek welzijn: studie jongeren en gezondheid. https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/wordpress/wp-content/uploads/2023/08/3_Factsheet_MentaalSociaalFysiekWelzijn.pdf
- Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen. (z.d.). Partnergeweld. <https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/geweld/partnergeweld>
- Koning Boudewijnstichting. (2022). Tellingen Dak- en thuisloosheid Globaal rapport 2022. <https://kbs-frb.be/nl/telling-dak-en-thuisloosheid-globaal-rapport-2022>
- Leroy, E. (2023, 12 april). VRT NWS. In België verblijven 112.000 mensen zonder papieren, schatten onderzoekers. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/04/12/mensen-zonder-papieren-112-duizend/>
- Sciensano. (2023, 9 februari). De geestelijke gezondheid na corona: eerste conclusies van de BELHEALTH-studie. <https://www.sciensano.be/nl/pershoek/de-geestelijke-gezondheid-na-corona-eerste-conclusies-van-de-belhealth-studie>
- Statistiek Vlaanderen. (2023). Geregistreerde criminaliteit. <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/veiligheid/geregistreerde-criminaliteit>
- Van Damme. (2019, 11 december). De Morgen. 'Hoe meer problemen, hoe groter de kans op geweld': elke dag zeker 10 kinderen mishandeld. <https://www.demorgen.be/nieuws/hoe-meer-problemen-hoe-groter-de-kans-op-geweld-elke-dag-zeker-10-kinderen-mishandeld-bd404a74/>
- van den Muijsenbergh, M., de Haan, A. (2022). Ned Tijdschr Geneeskd. 2022;166:D6990 De psychische gezondheid van vluchtelingen: onze zorg <https://www.ntvg.nl/artikelen/de-psychische-gezondheid-van-vluchtelingen-onze-zorg>
- In dit memorandum maken we gebruik van citaten uit interviews en filmpjes die op onze website gepubliceerd zijn. www.caw.be, geraadpleegd op 9 oktober 2023. De andere citaten vind je in de bronnenlijst hierboven.

